

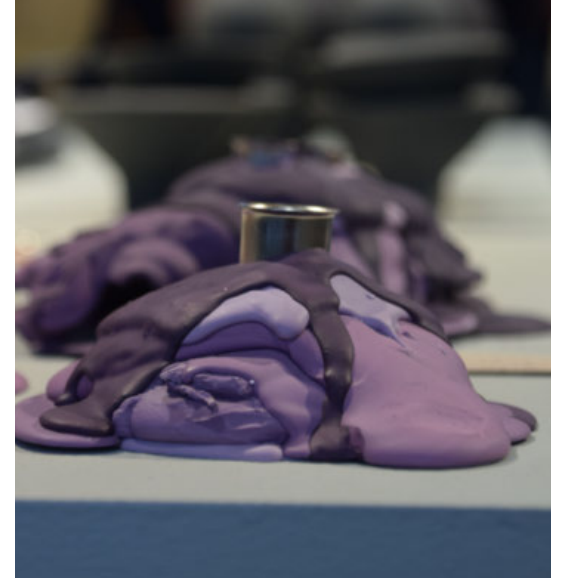

Svenske Abstracta har siden 1970'erne arbejdet på at skabe akustikløsninger. De nyeste er lavet af overskudsmaterialer fra korkproduktion.

Den schweiziske designer Michel Bussien, bosat i Sverige, har naturen i fokus og ser skønhed alle steder. Her ses hans lamper kaldet "Glowing skin from within". Foto: Mathias Nero

Den nyuddannede arkitekt Nikolaj Thrane Carlsen er blevet så fascineret af tang, at han eksperimenterer med at forvandle tang til møbler – som nu stolen her. »Når jeg er kørt forbi Køge Bugt, har jeg set folk fra kommunen bruge kræfter på at hente tang op af bugten. Det fik mig til at tænke: Kan man ikke bruge al den tang til noget fornuftigt,« siger Nikolaj Thrane Carlsen, som bl.a. har søgt viden på Læsø, hvor de lokale gennem generationer har brugt tang til at tække huse med. Foto: Louise Witt

Organiske former er helt klart en inspirationskilde i tidens design. Her er det en lysestage set på trendzonen Pop-up Shop på Stockholm Light & Furniture Fair. Foto: Louise Witt

»Det er mere og mere vigtigt for alle at arbejde med virksomheder, som er bæredygtige. Jeg blev meget imponeret over, at Ege gør det så ordentligt. Vi er bagud i forhold til Skandinavien,« siger Tom Dixon.

Fart på, inden vi kollapse!

Møbler af tang, lamper fyldt med ejerens egne vævsprøver og tæpper lavet af genanvendte fiskenet og plastflasker. Stockholm Light & Furniture Fair viste mange bud på bæredygtigt forbrug for fremtiden. Men der skal fart på, inden vi kollapse, mente gruppe af studerende.

LOUISE WITT

En pige står og ligner en lampe. Med en kæmpe laksefarvet lampeskærm på hovedet og en heldragt på, der er præcis lige så laksefarvet.

En anden pige ligger og ligner et sofabord. På alle fire med en bordplade spændt fast på ryggen – også bordpladen er laksefarvet, ligesom hendes heldragt og såmænd også strømperne

»Kom nærmere, og prøv at gå her på gulvet. Mærk jer selv,« opfordrer en tredje pige klædt i sort.

Gulvet føles skumagtigt, blødt og eftergivende. Det er en helt anden følelse end at gå rundt på det almindelige, hårde gulv i messehallen til Nordens største interiørmesse, Stockholm Furniture & Light Fair. En slags opvågning af dvale.

Den sortklædte pige uddeler flyers med kritiske ord rettet mod forbrug, men poetisk formulere

ret – tanker om, at vi som mennesker i den moderne verden dækker os med ting for at blive set og finde identitet og samtidig for at glemme de store og svære eksistentielle spørgsmål:

”Hvad betyder jeg? Gør jeg nogen forskel? Forbrug, fordøjelse. Udstød og gentag. Det hjælper i det mindste, så spørgsmålene ikke fortærer mig i stedet”, funderer de i digtet på deres flyers.

De har kaldt deres performance: ”Fart på, inden vi kollapse”.

Tiden er inde til forandring, siger pigen, og det er, hvad de arbejder for. De er masterstuderende på linjen Design+Change på Linnéuniversitetet i Sverige, fortæller hun.

Fokus på uddannelsen er klart: ”Den vigtigste udfordring i dag og i fremtiden er bæredygtighed – at skabe en verden, der er god for både mennesker og miljø, lokalt og globalt.” Hvordan de stu-

Kan man ikke bruge al den tang til noget fornuftigt?

Nikolaj Thrane, arkitekt

derende vil opnå det, er underordnet – det kan være alt fra happenings over fysiske produkter til større systemer: Lige nu er målet at skabe eftertanke hos alle på møbelmessen. Eftertanke om forbrug, som vi kaster os ud i for at finde identitet, men som måske ender med at slette os?

Møbler af tang

Det kan virke helt paradoksalt med sådan en performance blandt de hundredvis af møbel- og lysproducenter, der er kommet fra hele Europa for at præsentere deres forbrugsnyheder på 2019-udgaven af Nordens førende møbelmesse. Men branchen er meget reflekterende i de her år: Ordet bæredygtighed hænger overalt i luften.

En af nytænkerne på messen er den nyuddannede danske arkitekt Nikolaj Thrane Carlsen, der har taget turen fra København for at præsentere

“Fart på, inden vi kollider”, lød budskabet fra en gruppe designstuderende på årets udgave af Stockholm Furniture Fair. De havde skabt en installation, der viste, hvordan mennesker havde fundet så meget identitet i deres forbrug, at de var endt med helt at blive forvandlet til monokrome møbler – bl.a. en lampe og et sofabord. Det var masterstuderende fra linjen Design+Change på Linnéuniversitetet, Sverige. Fokus på uddannelsen er klart: “Designere vil, som bannerførere for forandring, komme til at spille en hovedrolle i at skabe en bæredygtig fremtid”, skriver de på deres website. Foto: Louise Witt

"Industrial Landscape" hedder tæppeserien, som Tom Dixon har designet for tæppeproducenten Ege, inspireret af overfladerne i hans hjemby London. Tæppeserien, der blev lanceret for tre år siden, er netop blevet opdateret med to nye designs inspireret af materialerne jern og kul – her er motiverne inspireret af patineret jern. Foto: PR

► sine møbler af tang: stole, taburetter og lampeskærme.

»Når jeg er kørt forbi Køge Bugt, har jeg set folk fra kommunen bruge kræfter på at hente tang op af bugten. Det fik mig til at tænke: Kan man ikke bruge al den tang til noget fornuftigt?,« fortæller han.

»Vi har i dag et overforbrug af materialer, som vi alle bør forholde os til. I Danmark har vi en kyststrækning på 7.200 km, hvorfor ikke udnytte dette, når vi i fremtiden producerer nye møbler eller byggematerialer?« spørger han.

På Læsø er tang gennem generationer blevet brugt til at tække tage med, men hvordan bruger man det til f.eks. stole, som på en helt anden måde bliver udsat for masser af berøring og slid i hverdagen?

Arkitekten har fundet på at binde ålegræsset sammen med en slags lim, carrageenan, som er et udtræk fra rødalger. Når det tørrer, bliver det til en hård masse. Så er det bare at forme det undervejs i processen.

Flere har allerede set potentialet i Nikolaj Thrane Carlsens nytænkning: I forbindelse med FN's klimatopmøde i Katowice sidste år, blev tangstolen hædret med en pris til Nordic Design Competition.

Føl noget for en lampe

Andre designere arbejder imod brug og smid væk-kulturen ved at skabe møbler, som ejerne skal få følelser for på samme måde som for et kæledyr eller et andet menneske, bl.a. Jan Klingler, der oprindeligt er tysk, men i dag bor i Sverige, hvor han netop har uddannet sig til designer.

Han udstiller sine bakterielamper, der minder om kolber fra et laboratorium, for de er glasklare og giver et kig til noget, man normalt ville se gennem et mikroskop – prøver på f.eks. væv eller bakteriekulturer.

»Jeg har været igennem lidt af en krise som designer. Jeg følte, at jeg skabte ting for min egen skyld mere end for mine medmennesker. Hvordan kunne jeg lave noget, som folk fik et personligt forhold til og ville passe på livet igenem? Da min oldemor døde, efterlod hun et meget fint skakspil til mig. Jeg kan ikke spille skak, men jeg nænner ikke at skille mig af med det. Det betyder meget for mig, fordi det repræsenterer hende. Den idé ville jeg gerne arbejde videre med i mine design,« fortæller Jan Klingler.

Resultatet blev lamperne, hvor ejeren tilfører et stykke af sig selv – f.eks. en vævs- eller spytprøve. Selv har designeren lavet en lampe med en lille prøve af maling fra den røde lygtepæl, hvor han mødte sin kæreste første gang. Prøverne varmebehandler han, så de ikke udvikler

sig mere, når lampen slutteligt hænger hjemme hos ejeren.

Genbrug ad libitum

Blandt udstillerne flourer også hele genbrugstanken, hvor affald bliver samlet ind og forvandlet til nye produkter.

Det er bl.a. tæppeproducenten Ege, der har valgt ikke at udstille i messehallerne, men har inviteret til eget arrangement i butikken Arket på strøggaden Drottninggatan i Stockholm.

Arket er H&M-gruppens nye bæredygtige brand med essentielle styles til hele familien skabt til at blive brugt i mange år. Kæden, der nu har 16 butikker på verdensplan, har det til fælles med Ege, at de bruger samme materiale i produktionen af henholdsvis tøj og tæpper: Det er såkaldte Econyl-garner, der er fremstillet af kasserede fiskenet og andet industrielt nylonaffald – og kan genbruges igen og igen i et lukket kredsløb langt ud i fremtiden.

Tæpperne har desuden en bagside af slidstærkt og lyddæmpende filt baseret på genbrugte vandflasker.

Nyhederne, som Ege præsenterer i Stockholm, er to nye motiver til tæppekollektionen "Industrial Landscape", som Tom Dixon har skabt; ligesom Ege forvandler kasseret nylon og plast til værdi, ser Tom Dixon skønheden i Londons industrilandskab, som han husker det, da han flyttede til byen i 1980'erne. De nye motiver er kul og patineret jern – tidligere motiver er bl.a. røg og mursten.

Tilbage til middelalderen

Tom Dixon var ikke i tvivl om et samarbejde, da han fik buddet og blev vist rundt hos Ege i Herning.

»Jeg vil gerne arbejde med noget, der kan forbedre folks livsvilkår; og så kan jeg godt lide, hvis folk synes, jeg gør noget, de ikke har set før,« siger Tom Dixon om sit virke.

»Det er mere og mere vigtigt for alle at arbejde med virksomheder, som er bæredygtige. Jeg blev meget imponeret over, at Ege gør det så ordentligt,« fastslår han og fortsætter: »Vi er bagud i forhold til Skandinavien.«

Selv har Tom Dixon bl.a. eksperimenteret med at skabe design på stedet i samspil med kunden og printe objektet, f.eks. en lampe, på en digital printer – noget, han også tror på i fremtiden i forhold til bæredygtighed.

»Så slipper man for de her store partier, der skal sendes rundt i Europa og redistribueres ud i butikkerne, hvor man venter på, at folk kommer og køber. Vi ser på muligheden for at lave små partier lokalt. Så går du til din håndværker, akkurat som folk gjorde i middelalderen,« forudser Tom Dixon. ■

Jeg vil gerne arbejde med noget, der kan forbedre folks livsvilkår.

Tom Dixon, designer

Dit hus er mindre tæt end du tror

Mange boliger er i dårlig stand. Dansk Byggeri efterlyser mere fokus på energibesparelser fremfor vindmøller.

SUSANNE ANETTE ANDERSEN

Mange danskere tror, at deres hus er i meget bedre stand, end det er. Det koster på varme-regningen og er skidt for samfundsmålet om at spare CO2 og energiforbrug.

I en rundspørge foretaget af YouGov for Dansk Byggeri mener kun otte procent af boligejerne, at deres hus er i energimæssig dårlig stand.

Det står i skærende kontrast til, at 34 pct. af boligerne har energimærket E eller endnu dårligere. Dermed er huset typisk dårligt isoleret og energiregningen i den høje ende.

Det fremgår af Byggeriets Energianalyse 2019, der offentliggøres på en konference på Christiansborg tirsdag.

»Mange boligejere er ikke engang klar over, hvor meget de bruger på energi, eller hvordan deres hus er energimærket,« siger Camilla Damsø Pedersen, energipolitisk chef i Dansk Byggeri.

Oplagte forbedringer

Især parcelhusene fyrer for gråspurvvene.

»Cirka 810.000 parcelhuse er bygget før 1980, før der kom energikrav. Så de har et forventet stort potentiale for varmebesparelser,« siger hun. Oplagte forbedringer er isolering af loft, udskiftning af vinduer, isolering af ydervægge og udskiftning af døre. En rapport fra Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) påviste sidste år, at efterisolering kan give pengene tilbage to-tre gange. Ifølge seniorforsker Jørgen Rose fra SBI er der både samfundsmæssige og privatøkonomiske besparelser at hente.

»Dertil kommer bedre indeklima og højere salgpris,« siger han.

Dansk Byggeri mener derfor, at det er forkert, når Energifaften 2018 afsatte 33 mio. kr. i 2019 i forhold til tidligere 95 i gennemsnit til informationsstøtte.

Større bevidsthed

Samtidig blev indsatsen til energirenoveringer beskåret til 500 mio. kr. om året mod tidligere 1,5 mia. kr.

»Nedskæringerne er ikke hensigtsmæssige, når så mange boligejere ikke ved, hvad stand deres bolig er i, eller hvad de kan gøre ved det,« siger Camilla Damsø Pedersen og fortsætter:

»Jo mindre energi vi bruger, jo færre vindmøller og solcelleparker skal der jo sættes op. Så vi håber, at politikerne vil opprioritere området. Når økonomiske incitamenter får boligejerne til at rykke, er det brandærgerligt, at støtten er skåret ned.«

/ritzau/

Foto: Colourbox